

Universal Declaration of Human Rights - Kasem

© 1996 - 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

LOGO BAŃA TIGISIM NABIINA NWE-LAO WADE

PULIM

De na se we nabiina nwea de logo baŃa chega chwoŃa wade maama kugu zege logo maama wopwolo, de chega de yezura baŃa ne.

De na se we de na ba toge chega chwoŃa to mo jaane nikantogo de tigura de popra ko twi nabiina laŃa ne, ye nabiina maama yaa lage se wopwolo de yezura yaa taa wora.

De na se we noko maama taa tei o tete se tigura de popra ye taa wora, fefeo de peenem nwaane, se wade sem ja kuri.

De na se we teene maama taa jege wolim, de ni seem de mimoro.

De na se we "UN Charter" tongo kom paŃe ko se wade sem nwea wolim nwaane se baara de kaana taa ye bedwe logo ywonni de wopwolo de yezura nwaane.

De na se we UN Tigisim teene dem maama ke nimoro se chega chwoŃa wade sem ja kuri nabiina zula de wopwolo nwaane.

De ta na se we ko yaa lamma lanyerane se de ni wade sento kuri se ko ja wopwolo de yezura ko ba logo baŃa.

De Laam wo se we

"General Assembly" dem pe

Logo BaŃa Tigisim Wade sem se ko taa ye won-kolo kodoo na wo woli ko ja wopwolo de logo fegem de yezura na wo pa nabiina nwea taa jege kuri logo baŃa maama ne to.

Wadaa 1

Ba loge noko maama se ba taa ye bedwe mo ba nwea de ba chega seini, ye fefeo teira kotoa. We pe ba swa de boboŃa mo se ba taa ye nubi daane ye ba jege da nwaŃa.

Wadaa 2

Logo baŃa tigisim wade sem pe chwoŃa se noko maama taa jege chega chwoŃa na wo pa ba nwea taa jege zula to. Wade sem ta we ba ba fee nabiinu o chega chwoŃa ne naa ba cheese o dwi o yetana, o logo lane, o we joko naa o boboŃa nwaane. Wade sem ta we ba ba jege se ba taa cheese noko we o ye baaro naa kaane, kwoo o jejegero naa ba na loge o me to nwaane.

Wade sem ta tage se woli da we popra ba jege se ka taa wora nabiina laŃa ne ba teo politiksi naa ko wade naa ko na ye kolo to nwaane. Naa ba poko noko we o wonji teo kolo ta na wo vere ko tete to nwaane.

Wadaa 3

Ko ye nɔɔno maama chega chwoŋa mo se o taa ŋwe ye fefeo naa foonee teira.

Wadaa 4

Wadaa kam we nabiin-yeiku naa kabɛ totoŋa naa kabɛ pipio daa ye taa wora logo baŋa ne.

Wadaa 5

Ba ba jege chwoŋa se ba pa nɔɔno yaare cham yerane ko na wo maŋe se nabiinu yaare tei to.

Wadaa 6

Nɔɔno maama ye nabiinu mo o ze paŋ o wo mɛ maama logo baŋa yoba. Logo baŋa wadɛ sem maama yiga ne, wadaa teira na wo ta we o dae nabiinu.

Wadaa 7

Nabiina maama ye bedwe mo wadaa yiga ne. Wadaa choo nɔɔno maama mo; ka ba pɔɔre nɔɔna ka yaga. Ka kwoli nabiina maama mo se wolo wolo ye cheɛse o dwoŋ.

Wadaa 8

Nɔɔno maama wae o saŋ nɔɔno o dwoŋ kɔɔte delo maama wone nenɛene ko tu na ke o chɔge teo kom wadɛ selo na pa nɔɔno wom ŋwea ywona to.

Wadaa 9

Ba baa wane ba ja nɔɔno yɔɔ yerane ba gare ba ke o peena diga naa ba zeili o o teo ne pa o vo zoora te-gaa ne.

Wadaa 10

Ba na jaane nɔɔno fee wora se ba di o sareya kɔɔte ne lanyerane ko maŋ de teo kom wadɛ na tiŋi tei to ba ni o seene o chɔge naa o wo chɔge.

Wadaa 11

1. Ba na jaane nɔɔno we o chɔge o maŋe waarem ba na wo di o bora tata ba ba jege chwoŋa ba te we chɔge fee wora se ba pa ko tu chwoŋa se o ja loya de sareya tiina se ba woli o se ba di taane dem kɔɔte ne.
2. Ba baa wane ba ta we nɔɔno yaa ke o chɔge naa ba ta we o ve se o yaa ke kolo na maŋe keim chega chwoŋa ne to, ye ka maŋa ne wadaa yaa teira ko ŋwaane. Ko kwaga ne tata ba baa wane ba pa nɔɔno waarem na dage de dwoi waarem delo dwi o deim yaa na wo jwoŋ o na chɔge maŋa kalo to.

Wadaa 12

Ba ba jege chwoŋa ba daane nɔɔno yɔɔ yerane o boboŋa keiri seini, naa o diga tiina, naa o sɔŋ de o pwola totoŋa seini. Ba nam ba jege chwoŋa ba ke o kekeo kolo na wo chɔge nɔɔno wom yu to. Wadaa kanto choo nɔɔno maama mo o kekeo maama seini, ye daanem teira.

Wadaa 13

1. Nɔɔno maama wae o beiri o boboŋa na lage tei ye o zoore o boboŋa na lage mɛ maama to, o teo ne.
2. Nɔɔno maama wae o nwoŋ teo de teo, naa o tete teo ne o beiri o vei teo kodwoŋ ye o jwoora.

Wadaa 14

1. 𐌸𐌹𐌺𐌹𐌸𐌹 wolo maama na 𐌹𐌺 chem o teo ne, o wane o duri o vo o taa zoore sateene dedwonna ne o wopwolo de yezura 𐌹𐌺waane.
2. De ko de, o cham dem na dae nenene politiksi la𐌹a ne ko wo taa chamma se o duri o nwo𐌹. O na choge teo kom wade ge mo naa o kekeo kom na wo de UN wade sem na manje tei to sateene dedwonna baa se de jwo𐌹 o mle mle.

Wadaa 15

1. 𐌸𐌹𐌺𐌹𐌸𐌹 maama jege teo, o na nwo𐌹 me.
2. Ba baa wane ba zeili 𐌸𐌹𐌺𐌹𐌸𐌹 o teo ne, naa ba fee o se o ye leiri teo o bobo𐌹a na lage tei to.

Wadaa 16

1. Baara de kaana na bege ba ti to wae ba di daane ye ba yetana, naa ba na nwo𐌹 tekolo, naa ba na tge Wechwo𐌹a kalo dwi to baa wane ko chei𐌹i ba se ba ye di daane ba lo 𐌸𐌹𐌺𐌹𐌸𐌹. Ye ba kadiri seini ba maama ma daane, ba zora de ba 𐌹𐌺wea seini, ye ba wae ba yage daane manja de manja, ba tete bobo𐌹a na lage tei.
2. Kadiri wio ye baaro de kaane tete yerane na se se ba zo daane, ye ko dae we 𐌸𐌹𐌺𐌹𐌸𐌹 mo fee ba to.
3. 𐌸𐌹𐌺𐌹𐌸𐌹 tiina - baaro de o kaane de o bu - mo ye sayu kugu takeiri wone. Konto 𐌹𐌺waane tekeiri dem de teo kom maama jege se ba taa ni ba ba𐌹a ne mo, ba taa choo ba wolwanno maama wone.

Wadaa 17

1. 𐌸𐌹𐌺𐌹𐌸𐌹 maama wae o jege o tete ny𐌸𐌹𐌺𐌹𐌸𐌹 wonno, naa o de o badwonna wae ba tei wonno daane.
2. Ba baa wane ba vere 𐌸𐌹𐌺𐌹𐌸𐌹 wonno naa ba pa se o ye taa lage wonno.

Wadaa 18

𐌸𐌹𐌺𐌹𐌸𐌹 maama wae o bo𐌹 o na lage tei. O wae o ke o bobo𐌹a keiri, o wae o tge Wechwo𐌹a kalo dwi o na lage to; o nam ta wae o leiri o Wechwo𐌹a naa o bo𐌹em o yerane naa o de koge, ye o bere 𐌸𐌹𐌺𐌹𐌸𐌹 Wechwo𐌹a kam o taane de o toto𐌹a seini.

Wadaa 19

𐌸𐌹𐌺𐌹𐌸𐌹 wae o 𐌹𐌺𐌹𐌸𐌹 o bobo𐌹a na lage tei. O wae o te kolo maama o na bo𐌹e o yu ne, ye 𐌸𐌹𐌺𐌹𐌸𐌹 ba jege chwo𐌹a se o chei𐌹i o ni. O wae o beiri labaare o bobo𐌹a o daare o pae labaare dwi maama labaare tonno de walese bam maama wone se de jage jei mamma.

Wadaa 20

1. 𐌸𐌹𐌺𐌹𐌸𐌹 maama wae o tge o zoore ase𐌹ble naa tigi𐌹im dwi maama na ye yezura tigi𐌹im to.
2. Ba baa wane ba fee 𐌸𐌹𐌺𐌹𐌸𐌹 se o zo tigi𐌹im delo o na ba lage to.

Wadaa 21

1. 𐌸𐌹𐌺𐌹𐌸𐌹 maama wae o tge o di o teo gome𐌹te paare; o nam ta wae o tge o voti o kuri 𐌸𐌹𐌺𐌹𐌸𐌹 o ke gome𐌹te dem wone.

2. Nɔ́nɔ maama wae o jwɔŋ wolim delo o teo gɔ́mente na jege de woli de nɔ́nɔbia maama to, ko ma da ko ma da.

3. Gɔ́mente maama dam wo taa tɔ́ge de nɔ́nɔbia kwora na we tei to mo. Nɔ́nɔbia bam kwora kam mo yei ni ka bere nɔ́nɔbia bam na wo kuri ba gɔ́mente dem paare tiina tei to. Kurim dem jege se ko de voti lao naga mo, se nɔ́nɔ maama voti o bobɔŋa na laga tei to, ye se ko de voti wadaa kam naga chekke.

Wadaa 22

Nɔ́nɔ maama teo gɔ́mente jege se de taa choo o ŋwea laŋa ne de de dam, de de naduni dedaane de na jege nimɔɔ tei de sateene dedwonna to se ko pa nɔ́nɔ wom ŋwea ja kuri se o wane o ji nɔ́nɔ lanyerane.

Wadaa 23

1. Nɔ́nɔ maama wae o ke totonj; o wae o kuri o bobɔŋa na de totonj delo, ye fee wora se totonj dem taa jege kuri na pa o ywonni de wopwolo ye o ba lia we ba wo zaŋ ba le o totonj dem ne to.

2. Nɔ́nɔ maama ka, ye ko ba chuli o na ye wolo dwi to, jege se o taa jwɔŋ ŋweo na mae de o totonj dem dam na mae tei to mo.

3. Wolo maama na toŋa ko maŋ se o ŋweo taa ye zegere se ko wane ko ni o tete dedaane o diga tiina lanyerane. Ko ta maŋ se o taa ne fee o totonja jei ne.

4. Nɔ́nɔ maama wae o tɔ́ge o zoore totonja jei tigusim yalo na wo woli o o totonja laŋa seini to.

Wadaa 24

Nɔ́nɔ maama jege chwonja se o taa jege sio de sio maŋa, dedaane hawase bagera o na o ke totonja jei ne to; ye o ta wae o jwɔŋ daa bem wone o jeini soŋɔ ne o sia ye ba baa le o ŋweo wone.

Wadaa 25

1. Fee wora se nɔ́nɔ maama taa ŋwe ŋwea na jege kuri ye ka ywoma ka pae o tete de o diga tiina to. Ko maŋe se wodiiru, zora jei, assibita na ni yezura seini to dedaane won-telo maama na wo woli pa se ŋwea taa ywoma to taa wora. Fee ta mo wora se wolim taa wora ko pae nɔ́nɔ maama nenɛene o na ba toŋa, o na weela, naa o na jigi nabwom jaweo ŋwaane, o na ye badeim naa kadeim, o na kwe naa nɔ́nɔ na ye zore tu, o ware se o ni o tete baŋa ne.

2. Fee wora se ba taa fage ba ni niina de bia baŋa ne lanyerane. Bu maama, o jege kwo yoo o ba jege kwo yoo, ko maŋe se ba ni o baŋe ne mo ba woli o se o ke nɔ́nɔ.

Wadaa 26

1. Nɔ́nɔ maama jege choŋa se o ke sikuuli. Sikuuli veija, ko zege prameiri sikuuli ko vo yi Junia Sekondeiri Sikuuli, wo taa ye zɛɛra mo, ye ko ta ye fefeo mo se bu maama vo sikuuli se ko yi konto. Tɛkenekal Sikuula de totonja berem sikuula nenɛene Kɔlɛja de wo taa wora se balo na wo vo da to vo. Univesiti de sikuula kamuna yadwonna de wo taa wora se balo na paase ba tɛɛsa lanyerane to vo.

2. Sikuuli veija naa tɔ́n-yeino ye se ko pa nɔ́nɔ swa mo poore se o wane o lore kolo maama na lana ko pa nabiino se ko ja wopwolo de yezura ko ba to. Ko jege se ko ja nimɔɔ de badwɔŋo mo ko ba de sateene logo baŋa ne, de nabiina dwi maama de wejɔɔna dwi maama se ko zeini logo baŋa tigusim totonja dwi maama na woli logo maama yezura to.

3. Tiina jege chwonja se ba kuri ba na wo taa lage se ba bia zamese tɔ́nɔ sikuuli delo dwi wone to.

Wadaa 27

1. ƧƧƧƧ maama wae o tɔge o ke o nabaara kekeo o na lage tei, de keina yadwonna, de "Science" na jaane wodonno telo maama ko ba nabiina jirim naa wolim Ƨwaane to.

2. ƧƧƧƧ maama na popone o tɔƧƧ o na yei kolo maama logo lam Ƨwaane to, fee wora se ba zeini naa ba woli o se o ƧƧ ko maana.

Wadaa 28

"United Nations" nia yanto ye se ko pa nabiino maama logo banja wolim, de wopwolo de yezura mo.

Wadaa 29

1. ƧƧƧƧ maama jege fee totona se o ke o na zoore takeiri delo maama ne to se ko pa se o taa ye ƧƧƧƧ-Ƨwem se o Ƨwea ke ywonni.

2. ƧƧƧƧ fee totona keiri wone o jege se o dƧ wadƧ sem na lage tei to mo. O ba jege se o ke o gaale naa o ke o chɔge badwonna wo. O nam ba jege chwonja o ke o chɔge kɔɔ ywonni de ƧƧƧƧ wopwolo, kɔɔ zula Ƨwaane.

3. ƧƧƧƧ maama na tɔge nabiina Ƨwea de logo banja chega chwonja wadƧ sento o jege se o tɔge "United Nations" na lage se ko dƧ tei to mo.

Wadaa 30

ƧƧƧƧ, naa ƧƧƧƧ, naa teo ye zan ba boƧe we ba wo wane ba ke wono se ko leiri naa ko chɔge nia yanto ba na tiƧ tɔƧƧ konto ne to.
